

Ministarstvo
finansija

**DIREKTORAT ZA CENTRALNU HARMONIZACIJU
I RAZVOJ UNUTRAŠNJIH KONTROLA**

***Informacija o uspostavljanju javnog registra privrednih društava u
većinskom vlasništvu države***

Februar, 2024. godine, Podgorica

UVODNE NAPOMENE

Praćenje fiskalnih rizika privrednih društava u većinskom vlasništvu Države jedna je od prioritetnih reformskih aktivnosti. Nedostatak adekvatnog korporativnog upravljanja i nepostojanje jasnog mehanizma nadzora nad poslovanjem privrednih društava u većinskom vlasništvu države ograničava njihove ekonomsko-finansijske performanse i povećava fiskalne rizike Države.

Kao odgovor na navedeni strukturni izazov, Programom ekonomskih reformi 2023-2025 predviđena je prioritetna mjera koja se odnosi na unapređenje upravljanja privrednim društvima u većinskom vlasništvu države. Tim povodom, Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 20. aprila 2023. godine, usvojila Informaciju o pripremi analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države i donijela Odluku o obrazovanju Međuresorske radne grupe za pripremu analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države ("Službeni list Crne Gore", br. 049/23).

Predmetnom Odlukom imenovani su članovi radne grupe, odnosno relevantni predstavnici resornih institucija, koji su prepoznati da će, na osnovu svojih stručnih znanja i kompetencija, nabolje odgovoriti zahtjevima grupe i dati puni doprinos uređenju oblasti poslovanja privrednih društava u većinskom vlasništvu države, svako iz nadležnosti svog resora.

Ministarstvo finansija je, konkretnije Direktorat za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola, u prvoj polovini 2023. godine iniciralo i finalizovalo proces formiranja Međuresorne radne grupe. U procesu izrade Analize regulatornog okvira za poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države, a u skladu sa preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF), zahtjevima Svjetske banke i najboljim praksama zemalja EU u oblasti poslovanja državnih preduzeća, stvorila se potreba za uspostavljanjem javnog registra privrednih društava u većinskom vlasništvu države.

Takođe, Programom ekonomskih reformi 2024-2026 jedna od značajnijih strukturnih reformi jeste "Reforma državnih preduzeća" koja će biti realizovana kroz reformsku mjeru "Uspostavljanje adekvatnog modela upravljanja i efikasnog sistema nadzora nad državnim preduzećima". Cilj mjere je unapređenje korporativnog upravljanja u ovim preduzećima, te uspostavljanje funkcije procjene i monitoringa finansijskih i fiskalnih rizika njihovog poslovanja. Mjera daje odgovor na preporuku broj 4 Zajedničkih zaključaka Ekonomskog i finansijskog dijaloga između EU i zemalja Zapadnog Balkana i Turske. Kao što je već prethodno navedeno, mjera je nastavljena iz PER-a prethodne godine i shodno tome Ministarstvo finansija nastavlja sa sprovođenjem planiranih aktivnosti.

ZNAČAJ USPOSTAVLJANJA JAVNOG REGISTRA PRIVREDNIH DRUŠTAVA U VEĆINSKOM VLASTIŠTVU DRŽAVE

Imajući u vidu da je jedan od prioriteta Vlade Crne Gore unapređenje regulatornog okvira koji se odnosi na poslovanje privrednih društava u većinskom vlasništvu države, te uvažavajući činjenicu da nacionalni zakonski okvir u ovom trenutku ne uređuje pitanje uspostavljanja i vođenja registra državnih preduzeća, Ministarstvo finansija je u saradnji sa nadležnim resorima, a uz ekspertsku pomoć Svjetske banke, pokrenulo inicijativu za pripremu i donošenje adekvatnog normativnog okvira kojim će se jasno definisati i urediti predmetno pitanje.

Naime, uspostavljanjem javnog registra stvoriće se poslovni ambijent koji će kroz jačanje primjene pravnih normi, ovlašćenja i odgovornosti Vlade i resornih tijela, a uz svakodnevnu saradnju sa državnim preduzećima, na transparentan način sagledati postojeće manjkavosti poslovanja ovih privrednih subjekata u cilju iznalaženja optimalnih rješenja za prevazilaženje problema, te prepoznavanja njihovog potencijala. U krajnjem, Ministarstvo finansija nastoji da implementacijom javnog registra unaprijedi upravljanje državnim preduzećima kako bi se kroz rigorozniju kontrolu njihovog poslovanja i uvođenjem adekvatnog korporativnog upravljanja uveli mehanizmi u cilju održivog i efikasnog upravljanja državnim preduzećima a koji će u konačnom doprinijeti zaštiti nacionalnog i opšteg interesa tj. prosperitetu naše privrede i života svih građana.

Koliko je proces unapređenja oblasti poslovanja državnih kompanija važan za Crnu Goru, govori i najvažniji dokument u ispunjavanju ekonomskih kriterijuma u pregovorima Crne Gore za članstvo u EU, novi Program ekonomskih reformi Crne Gore za period 2024-2026. Naime, i novim Programom predviđena je strukturna reforma koja se odnosi na reformsku podoblast „*Državna preduzeća*” u cilju definisanja jasnog strateškog pristupa u nadzoru nad radom državnih preduzeća uz definisanje optimalnog modela i mehanizama nadzora radi poboljšanja poslovnih performansi privrednih društava u većinskom vlasništvu države. U okviru Reformske mjere br. 2 koja se odnosi na „*uspostavljanje adekvatnog modela upravljanja i efikasnog sistema nadzora nad državnim preduzećima*” za 2024. godinu je između ostalog planirano i **uspostavljanje javnog registra državnih preduzeća**. Značaj implementacije javnog registra državnih preduzeća ogleda se u činjenici da je ovo aktivnost na kojoj Ministarstvo finansija radi sa Svjetskom bankom u okviru zajma zasnovanog na politikama.

U skladu sa strategijama opšteg razvoja Crne Gore i interventnu logiku koja će biti obezbjeđena kroz *Instrument za reformu i rast za Zapadni Balkan*, Vlada Crne Gore je prepoznala oblast „*poslovnog okruženja i razvoja privatnog sektora*” kao jedan od ključnih prioriteta u cilju sprovođenja mjera kojima će se unaprijediti poslovno okruženje, uključujući reforme vezane za upravljanje preduzećima u vlasništvu države. Naime, ključne reformske mjere u okviru *Drugog nacрта reformske agende Instrument EU za reformu i rast* biće posvećene reformama u upravljanju preduzećima u vlasništvu države kako bi se stvorili uslovi za olakšano poslovanje ovih privrednih subjekata kreiranjem atraktivnog poslovnog okruženja i obezbjeđivanja konkurentnosti, što će dalje doprinijeti dugoročnom rastu i razvoju crnogorske ekonomije. S tim u vezi, Reformska agenda Crne Gore kroz indikativne reforme u okviru oblasti politike poslovnog okruženja ističe značaj

unapređenja upravljanja državnim kompanijama i jedna od bitnih aktivnosti jeste upravo uspostavljanje javnog registra ovih subjekata.

Uvažavajući specifičnosti crnogorske ekonomije, kao i udio i značaj koji privredna društva u većinskom državnom vlasništvu imaju za crnogorsku ekonomiju i građane, neophodan je proaktivan pristup u praćenju fiskalnih rizika i poslovanja sektora državnih preduzeća. Jedan od značajnih koraka u ovim nastojanjima i neophodan preduslov jeste uspostavljanje javnog registra državnih preduzeća u Crnoj Gori. S tim u vezi, Direktor za centralnu harmonizaciju i razvoj unutrašnjih kontrola, u okviru Ministarstva finansija, je preduzeo aktivnosti na prikupljanju podataka za potrebe izrade javnog registra državnih preduzeća sa svim neophodnim i relevantnim informacijama, a sve u cilju stvaranja baze za efikasnije izvještavanje o fiskalnim rizicima koji bi poboljšali transparentnost kao i nadzornu i kontrolnu funkciju Države u ovoj oblasti.

Vlada Crne Gore je ovu aktivnost prepoznala kao jednu od značajnijih u procesu uspostavljanja održivog i efikasnog upravljanja privrednim društvima u većinskom vlasništvu države i pokazala posvećenost reformi ove oblasti, a sve u cilju podsticanja državnih kompanija da kroz odgovorno djelovanje i ponašanje na tržištu realizuju razvojne i strateške ciljeve radi opšteg dobra države Crne Gore.

Pored navedenog, uspostavljanje javnog registra državnih preduzeća obezbijediće transparentnost poslovnih aktivnosti i finansijskih podataka o privrednim društvima u većinskom vlasništvu države, što će kroz povećanu odgovornost menadžmenta u kranjem doprinijeti funkcionalnijem sistemu planiranja, monitoringa, izvještavanja i sprovođenja nadzora nad radom ovih privrednih društava.

Javni registar državnih kompanija obuhvataće informacije koje se odnose na pregled registracionih podataka i osnivačkih akata, opštih informacija o preduzeću, poslovnih podataka, zatim pravni status i vlasničku strukturu društva, kao i pregled finansijskog poslovanja svakog državnog preduzeća uz prikaz ključnih pokazatelja likvidnosti, profitabilnosti i solventnosti.